Uradni list
Evropske unije

SL
Serija C

C/2025/4001

20.8.2025

PRIPOROČILO SVETA

z dne 8. julija 2025

o ekonomski, socialni, strukturni in proračunski politiki ter politiki zaposlovanja Švedske

(C/2025/4001)

SVET EVROPSKE UNIJE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije ter zlasti člena 121(2) in člena 148(4) Pogodbe,

ob upoštevanju Uredbe (EU) 2024/1263 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2024 o učinkovitem usklajevanju ekonomskih politik in večstranskem proračunskem nadzoru ter razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 1466/97 ([1]) in zlasti člena 3(3) Uredbe,

ob upoštevanju Uredbe (EU) št. 1176/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. novembra 2011 o preprečevanju in odpravljanju makroekonomskih neravnotežij ([2]) ter zlasti člena 6(1) Uredbe,

ob upoštevanju priporočila Evropske komisije,

ob upoštevanju resolucij Evropskega parlamenta,

ob upoštevanju sklepov Evropskega sveta,

ob upoštevanju mnenja Odbora za zaposlovanje,

ob upoštevanju mnenja Ekonomsko-finančnega odbora,

ob upoštevanju mnenja Odbora za socialno zaščito,

ob upoštevanju mnenja Odbora za ekonomsko politiko,

ob upoštevanju naslednjega:

Splošne ugotovitve

(1) Uredba (EU) 2024/1263, ki je začela veljati 30. aprila 2024, določa cilje ekonomskega upravljanja, katerega namen je spodbujati zdrave in vzdržne javne finance, z reformami in naložbami pa trajnostno in vključujočo rast in odpornost, ter preprečiti čezmerni javnofinančni primanjkljaj. Uredba določa, da Svet in Komisija izvajata večstranski nadzor v okviru evropskega semestra v skladu s cilji in zahtevami iz Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU). Evropski semester vključuje zlasti oblikovanje in nadzor izvajanja specifičnih priporočil za države. Navedena uredba spodbuja tudi nacionalno odgovornost za fiskalno politiko in poudarja njeno srednjeročno usmerjenost skupaj z učinkovitejšim in skladnejšim izvrševanjem. Vsaka država članica mora Svetu in Komisiji predložiti nacionalni srednjeročni fiskalno-strukturni načrt, ki vsebuje njene fiskalne, reformne in naložbene zaveze za obdobje štirih ali petih let, odvisno od trajanja zakonodajnega obdobja v zadevni državi članici. Pot gibanja očiščenih odhodkov ([3]) v teh načrtih mora biti skladna z zahtevami iz navedene uredbe, vključno z zahtevami, da se najpozneje do konca prilagoditvenega obdobja dolg sektorja država začne dovolj verjetno zmanjševati ali se še naprej dovolj verjetno zmanjšuje ali pa ostane na preudarni ravni pod 60 % bruto domačega proizvoda (BDP) ter da se primanjkljaj sektorja država srednjeročno zmanjša pod referenčno vrednost 3 % BDP iz Pogodbe in/ali ohranja pod to vrednostjo. Kadar se država članica zaveže ustreznemu sklopu reform in naložb v skladu z merili iz navedene uredbe, se lahko prilagoditveno obdobje podaljša za največ tri leta.

([1]) UL L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.
([2]) UL L 306, 23.11.2011, str. 25, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj.
([3]) Očiščeni odhodki, kot so opredeljeni v členu 2, točka 2, Uredbe (EU) 2024/1263: „očiščeni odhodki“ pomenijo javnofinančne odhodke brez: (i) odhodkov za obresti; (ii) diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov; (iii) odhodkov za programe Unije, ki so v celoti izravnani s prihodki iz skladov Unije; (iv) nacionalnih odhodkov za sofinanciranje programov, ki jih financira Unija; (v) cikličnih elementov odhodkov za denarna nadomestila za brezposelnost ter (vi) enkratnih in drugih začasnih ukrepov.

(2) Uredba (EU) 2021/241 Evropskega parlamenta in Sveta ([4]), s katero je bil vzpostavljen mehanizem za okrevanje in odpornost, je začela veljati 19. februarja 2021. Mehanizem za okrevanje in odpornost državam članicam zagotavlja finančno podporo za izvajanje reform in naložb, s čimer daje fiskalno spodbudo, ki jo financira Unija. V skladu s prednostnimi nalogami evropskega semestra za usklajevanje ekonomskih politik mehanizem podpira gospodarsko in socialno okrevanje ter hkrati poganja trajnostne reforme in naložbe, zlasti pa spodbuja zeleni in digitalni prehod ter veča odpornost gospodarstev držav članic. Poleg tega prispeva h krepitvi javnih financ, spodbujanju rasti in ustvarjanja delovnih mest v srednje- in dolgoročnem obdobju, izboljševanju teritorialne kohezije v Uniji ter podpiranju nadaljnjega izvajanja evropskega stebra socialnih pravic.

(3) Cilj Uredbe (EU) 2023/435 Evropskega parlamenta in Sveta ([5]) (v nadaljnjem besedilu: uredba REPowerEU), ki je bila sprejeta 27. februarja 2023, je postopno odpraviti odvisnost Unije od uvoza ruskih fosilnih goriv. To pripomore k doseganju energetske varnosti in diverzifikaciji oskrbe Unije z energijo, hkrati pa povečuje uporabo energije iz obnovljivih virov, zmogljivosti za shranjevanje energije in energetsko učinkovitost. Švedska je v svoj nacionalni načrt za okrevanje in odpornost dodala novo poglavje REPowerEU za financiranje ključnih reform in naložb, ki bodo pomagale doseči cilje načrta REPowerEU.

(4) Švedska je 28. maja 2021 Komisiji predložila nacionalni načrt za okrevanje in odpornost v skladu s členom 18(1) Uredbe (EU) 2021/241. Na podlagi člena 19 navedene uredbe je Komisija v skladu s smernicami za ocenjevanje iz Priloge V ocenila ustreznost, uspešnost, učinkovitost in skladnost načrta za okrevanje in odpornost. Svet je 4. maja 2022 sprejel izvedbeni sklep o odobritvi ocene načrta za okrevanje in odpornost za Švedsko ([6]), ki je bil na podlagi člena 18(2) spremenjen 9. novembra 2023 zaradi posodobitve najvišjega finančnega prispevka za nepovratno finančno podporo in vključitve poglavja REPowerEU ([7]). Pogoj za izplačilo obrokov je, da Komisija v skladu s členom 24(5) sprejme sklep, v katerem navede, da je Švedska zadovoljivo izpolnila ustrezne mejnike in cilje, določene v izvedbenem sklepu Sveta. Za zadovoljivo izpolnitev je potrebno, da doseženi predhodni mejniki in cilji za isto reformo ali naložbo niso bili izničeni.

(5) Svet je 21. januarja 2025 na priporočilo Komisije sprejel priporočilo o potrditvi nacionalnega srednjeročnega fiskalno-strukturnega načrta Švedske ([8]). Načrt je bil predložen v skladu s členom 11 in členom 36(1), točka (a), Uredbe (EU) 2024/1263, zajema pa obdobje od leta 2025 do leta 2028 in določa proračunsko omejitev v obliki najvišje stopnje rasti očiščenih odhodkov za štiriletno obdobje.

(6) 26. novembra 2024 je Komisija na podlagi Uredbe (EU) št. 1176/2011 sprejela poročilo o mehanizmu opozarjanja za leto 2025, v katerem je Švedsko opredelila kot eno od držav članic, za katero bi bilo treba opraviti poglobljeni pregled. Sprejela je tudi priporočilo za priporočilo Sveta o ekonomski politiki euroobmočja ter predlog skupnega poročila o zaposlovanju za leto 2025, v katerem je analizirano izvajanje smernic za zaposlovanje in načel evropskega stebra socialnih pravic. Svet je priporočilo o ekonomski politiki euroobmočja ([9]) sprejel 13. maja 2025, skupno poročilo o zaposlovanju pa 10. marca 2025.

(7) Komisija je 29. januarja 2025 objavila kompas za konkurenčnost, tj. strateški okvir, katerega cilj je v naslednjih petih letih povečati svetovno konkurenčnost EU. V njem so opredeljeni trije nujni elementi preobrazbe za trajnostno gospodarsko rast: (i) inovacije, (ii) razogljičenje in konkurenčnost ter (iii) varnost. Za zapolnitev inovacijske vrzeli si EU prizadeva spodbujati industrijske inovacije, podpirati rast zagonskih podjetij s pobudami, kot je strategija EU za

([4]) Uredba (EU) 2021/241 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. februarja 2021 o vzpostavitvi Mehanizma za okrevanje in odpornost (UL L 57, 18.2.2021, str. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

([5]) Uredba (EU) 2023/435 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. februarja 2023 o spremembi Uredbe (EU) 2021/241 glede poglavij REPowerEU v načrtih za okrevanje in odpornost ter spremembi uredb (EU) št. 1303/2013, (EU) 2021/1060 in (EU) 2021/1755 ter Direktive 2003/87/ES (UL L 63, 28.2.2023, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

([6]) Izvedbeni sklep Sveta z dne 4. maja 2022 o odobritvi ocene načrta za okrevanje in odpornost za Švedsko (ST 7772/2022; ST 7772/2022 ADD1).

([7]) Izvedbeni sklep Sveta z dne 9. novembra 2023 o spremembi Izvedbenega sklepa z dne 4. maja 2022 o odobritvi ocene načrta za okrevanje in odpornost za Švedsko (ST 14474/2023).

([8]) Priporočilo Sveta z dne 21. januarja 2025 o potrditvi nacionalnega srednjeročnega fiskalno-strukturnega načrta Švedske (UL C, C/2025/644, 10.2.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/644/oj).

([9]) Priporočilo Sveta z dne 13. maja 2025 o ekonomski politiki euroobmočja (UL C, C/2025/2782, 22.5.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/2782/oj).

zagonska podjetja in podjetja v razširitveni fazi, ter pospeševati uvajanje naprednih tehnologij, kot sta umetna inteligenca in kvantno računalništvo. V prizadevanju za bolj zeleno gospodarstvo je Komisija predstavila celovit akcijski načrt za cenovno dostopno energijo in dogovor o čisti industriji, ki zagotavljata, da bo prehod na čisto energijo ostal stroškovno učinkovit in naklonjen konkurenčnosti, zlasti za energetsko intenzivne sektorje, ter da bo gonilo rasti. Za zmanjšanje pretiranih odvisnosti in povečanje varnosti je Unija zavezana krepitvi svetovnih trgovinskih partnerstev, diverzifikaciji dobavnih verig ter zagotavljanju dostopa do kritičnih surovin in virov čiste energije. Te prednostne naloge temeljijo na horizontalnih dejavnikih, in sicer poenostavitvi zakonodaje, poglabljanju enotnega trga, financiranju konkurenčnosti ter uniji prihrankov in naložb, spodbujanju spretnosti in kakovostnih delovnih mest ter boljšem usklajevanju politik EU. Kompas za konkurenčnost je usklajen z evropskim semestrom, s čimer zagotavlja, da so ekonomske politike držav članic skladne s strateškimi cilji Komisije, ter ustvarja enoten pristop k ekonomskemu upravljanju, ki spodbuja trajnostno rast, inovacije in odpornost po vsej Uniji.

(8) Evropski semester za usklajevanje ekonomskih politik se v letu 2025 nadalje razvija skupaj z izvajanjem mehanizma za okrevanje in odpornost. Za izpolnjevanje prednostnih nalog politik v okviru evropskega semestra je še vedno bistveno, da se v celoti izvajajo načrti za okrevanje in odpornost, saj prispevajo k učinkoviti obravnavi vseh izzivov, opredeljenih v zadevnih specifičnih priporočilih za države, izdanih v zadnjih letih, ali znatnega dela teh izzivov. Ta specifična priporočila za države ostajajo enako relevantna za oceno spremenjenih načrtov za okrevanje in odpornost v skladu s členom 21 Uredbe (EU) 2021/241.

(9) Komisija je 4. junija 2025 objavila poročilo o državi za Švedsko za leto 2025. V njem je ocenila napredek Švedske pri izvajanju zadevnih specifičnih priporočil za državo ter izvajanje načrta za okrevanje in odpornost na Švedskem. Na podlagi te analize so bili v poročilu o državi opredeljeni najbolj pereči izzivi, s katerimi se sooča Švedska. Prav tako je bil v njem ocenjen napredek Švedske pri izvajanju evropskega stebra socialnih pravic ter pri doseganju krovnih ciljev Unije za leto 2030 glede zaposlovanja, spretnosti ter zmanjševanja revščine in socialne izključenosti, pa tudi ciljev Združenih narodov glede trajnostnega razvoja.

(10) Komisija je za Švedsko opravila poglobljeni pregled v skladu s členom 5 Uredbe (EU) št. 1176/2011. Glavne ugotovitve ocene makroekonomskih ranljivosti za Švedsko, ki jo je pripravila Komisija za namene navedene uredbe, so bile objavljene 13. maja 2025 ([10]). Komisija je 4. junija 2025 ugotovila, da na Švedskem obstajajo makroekonomska neravnotežja. Švedska se zlasti sooča z ranljivostmi, povezanimi z njenim nepremičninskim trgom in visokim zasebnim dolgom, ki so kljub nedavni ublažitvi še vedno relevantne in se bodo nadaljevale, če ne bodo sprejeti odločni ukrepi. Kljub rahli umiritvi je dolg gospodinjstev in podjetij v BDP še vedno med najvišjimi v EU, medtem ko so bile cene stanovanjskih nepremičnin konstantne v nominalnem smislu, vendar so bile še naprej precenjene. Zaostreni pogoji financiranja so povzročili tudi upad gradnje stanovanjskih objektov in povečali pritisk na gospodinjstva in poslovne odhodke, finančni sektor pa je še naprej močno izpostavljen nepremičninskemu sektorju, vključno s poslovnimi nepremičninami. Napredek politike je bil omejen. Politike še naprej spodbujajo nakupe stanovanj, financirane z zadolževanjem, medtem ko pomanjkanje ponudbe stanovanj ostaja. Poleg tega obdavčitev še naprej spodbuja lastništvo stanovanj, financirano z zadolževanjem, in sicer z znatno davčno olajšavo za plačila hipotekarnih obresti. Ukrepi, s katerimi bi se v prihodnje povečala ponudba stanovanj, bi pripomogli k zmernejši rasti cen stanovanjskih nepremičnin, vendar ne morejo nadomestiti reform, ki obravnavajo glavne dejavnike za zadolženost gospodinjstev. Trg najemniških stanovanj še ni bil reformiran. Te ranljivosti bi se lahko poslabšale, če bi prišlo do ponovnega povečanja nakupov stanovanj, financiranih z zadolževanjem, in precenjenosti stanovanjskih nepremičnin zaradi ublažitve makrobonitetnih ukrepov, o kateri se očitno razmišlja, ob že tako ugodnejših pogojih financiranja.

Ocena letnega poročila o napredku

(11) Svet je 21. januarja 2025 priporočil naslednje najvišje stopnje rasti očiščenih odhodkov za Švedsko: 4,0 % v letu 2025, 4,4 % v letu 2026, 4,4 % v letu 2027 in 4,6 % v letu 2028, ki ustrezajo najvišjim skupnim stopnjam rasti, izračunanim glede na leto 2023, v višini 10,7 % v letu 2025, 15,5 % v letu 2026, 20,6 % v letu 2027 in 26,1 % v letu 2028. Švedska je 30. aprila 2025 predložila letno poročilo o napredku ([11]) v zvezi z upoštevanjem priporočenih najvišjih stopenj rasti očiščenih odhodkov ter izvajanjem reform in naložb v odziv na glavne izzive, opredeljene v specifičnih priporočilih za državo v okviru evropskega semestra. Letno poročilo o napredku odraža tudi polletno

([10]) SWD(2025) 124 final.

([11]) Letna poročila o napredku za leto 2025 so na voljo na: https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_sl.

poročanje Švedske o napredku pri uresničevanju načrta za okrevanje in odpornost v skladu s členom 27 Uredbe (EU) 2021/241.

(12) Vojna agresija Rusije proti Ukrajini in njene posledice pomenijo eksistencialni izziv za Evropsko unijo. Komisija je priporočila usklajeno aktivacijo nacionalne odstopne klavzule v okviru Pakta za stabilnost in rast, da bi se podprla prizadevanja EU za hitro in znatno povečanje odhodkov za obrambo, Evropski svet pa je ta predlog pozdravil 6. marca 2025.

(13) Glede na podatke, ki jih je potrdil Eurostat ([12]), se je primanjkljaj sektorja država Švedske povečal z 0,8 % BDP v letu 2023 na 1,5 % v letu 2024, dolg sektorja država pa se je povečal z 31,6 % BDP konec leta 2023 na 33,5 % konec leta 2024. Po izračunih Komisije ta gibanja ustrezajo stopnji rasti očiščenih odhodkov v višini 6,1 % v letu 2024. Švedska v letnem poročilu o napredku ocenjuje rast očiščenih odhodkov v letu 2024 na 6,1 %. Glede na ocene Komisije je bila fiskalna naravnanost ([13]), ki vključuje odhodke, financirane tako na nacionalni ravni kot na ravni EU, v letu 2024 ekspanzivna in je znašala 0,7 % BDP.

(14) Glede na letno poročilo o napredku se po makroekonomskem scenariju, na katerem temeljijo proračunske projekcije Švedske, v letu 2025 predvideva rast realnega BDP v višini 2,1 %, inflacija po HICP pa naj bi v letu 2025 znašala 2,1 %. Glede na pomladansko napoved Komisije 2025 naj bi realni BDP zrasel za 1,1 % v letu 2025 in za 1,9 % v letu 2026, inflacija po HICP pa naj bi znašala 2,2 % v letu 2025 in 1,6 % v letu 2026.

(15) Glede na letno poročilo o napredku naj bi se primanjkljaj sektorja država v letu 2025 zmanjšal na 1,3 % BDP, dolg sektorja država kot odstotek BDP pa naj bi se do konca leta 2025 povečal na 34,3 %. Ta gibanja ustrezajo rasti očiščenih odhodkov v višini 4,1 % v letu 2025. V pomladanski napovedi Komisije 2025 je za leto 2025 predviden primanjkljaj sektorja država v višini 1,5 % BDP. Po izračunih Komisije ta gibanja ustrezajo rasti očiščenih odhodkov v višini 1,7 % v letu 2025. Ta nižja stopnja rasti očiščenih odhodkov v primerjavi s stopnjo iz letnega poročila o napredku odraža različne projekcije za, med drugim, sredstva za zaposlene in socialne transferje v naravi tržnih proizvajalcev. Glede na ocene Komisije naj bi bila fiskalna naravnanost, ki vključuje odhodke, financirane tako na nacionalni ravni kot na ravni EU, v letu 2025 restriktivna in naj bi znašala 0,7 % BDP. Dolg sektorja država kot odstotek BDP naj bi se do konca leta 2025 povečal na 33,8 %.

(16) Glede na pomladansko napoved Komisije 2025 naj bi se z nepovratno podporo (nepovratnimi sredstvi) v okviru mehanizma za okrevanje in odpornost v letu 2025 financirali odhodki sektorja država v višini 0,1 % BDP; v letu 2024 je ta delež prav tako znašal 0,1 % BDP. Odhodki, financirani z nepovratno podporo iz mehanizma za okrevanje in odpornost, omogočajo visokokakovostne naložbe in reforme za povečanje produktivnosti brez neposrednega učinka na saldo in dolg sektorja država na Švedskem.

(17) Na Švedskem so obrambni odhodki sektorja država znašali 1,3 % BDP v letu 2021, 1,7 % BDP v letu 2022 in 1,8 % BDP v letu 2023 ([14]). Glede na pomladansko napoved Komisije 2025 naj bi odhodki za obrambo znašali 2,3 % BDP v letu 2024 in 2,5 % BDP v letu 2025. To ustreza povečanju za 1,2 odstotne točke BDP v primerjavi z letom 2021.

(18) Glede na pomladansko napoved Komisije 2025 naj bi očiščeni odhodki na Švedskem v letu 2025 zrasli za 1,7 %, v letih 2024 in 2025 pa skupno za 7,9 %. Glede na pomladansko napoved Komisije 2025 naj bi bila rast očiščenih odhodkov Švedske v letu 2025 pod priporočeno najvišjo stopnjo rasti, in sicer tako letno kot tudi, če se upoštevata leti 2024 in 2025 skupaj.

(19) Letno poročilo o napredku ne vključuje proračunskih projekcij po letu 2025. Na podlagi ukrepov politike, znanih na presečni datum napovedi, pomladanska napoved Komisije 2025 v letu 2026 predvideva primanjkljaj sektorja država v višini 0,8 % BDP. Ta gibanja ustrezajo rasti očiščenih odhodkov v višini 2,6 % v letu 2026. Glede na ocene Komisije naj bi bila fiskalna naravnanost, ki vključuje odhodke, financirane tako na nacionalni ravni kot na ravni EU, v letu

([12]) Eurostat, Kazalniki eura z dne 22. aprila 2025.

([13]) Fiskalna naravnanost je opredeljena kot merilo spremembe osnovnega proračunskega položaja sektorja država na letni ravni. Cilj te naravnanosti je oceniti gospodarsko spodbudo, ki izhaja iz fiskalnih politik, tako tistih, ki se financirajo na nacionalni ravni, kot tistih, ki se financirajo iz proračuna EU. Fiskalna naravnanost se meri kot razlika med (i) srednjeročno potencialno rastjo in (ii) spremembo primarnih odhodkov brez diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov, vključno z odhodki, ki se financirajo z nepovratno podporo (nepovratnimi sredstvi) v okviru mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugih skladov Unije.

([14]) Eurostat, javnofinančni odhodki po klasifikaciji odhodkov države po funkcijah (COFOG). Zaradi metodoloških razlik med opredelitvijo, ki se uporablja za COFOG, in opredelitvijo, ki jo uporablja Nato, se lahko odhodki na podlagi opredelitve za COFOG razlikujejo od odhodkov na podlagi opredelitve Nata.

2026 restriktivna in naj bi znašala 0,4 % BDP. Dolg sektorja država kot odstotek BDP naj bi se po napovedih Komisije do konca leta 2026 zmanjšal na 33,3 %.

Ključni izzivi politike

(20) Načrt za okrevanje in odpornost v skladu s členom 19(3), točka (b), Uredbe (EU) 2021/241 in merilom 2.2 iz Priloge V k navedeni uredbi vključuje obsežen nabor reform in naložb, ki se vzajemno krepijo in ki jih je treba izvesti do leta 2026. Te naj bi prispevale k učinkoviti obravnavi vseh izzivov, opredeljenih v zadevnih specifičnih priporočilih za državo, ali znatnega dela teh izzivov. V tem kratkem časovnem okviru je dokončanje učinkovitega izvajanja načrta za okrevanje in odpornost, vključno s poglavjem REPowerEU, bistvenega pomena za povečanje dolgoročne konkurenčnosti Švedske z zelenim in digitalnim prehodom ob hkratnem zagotavljanju socialne pravičnosti. V sporočilu Komisije NextGenerationEU – Pot do leta 2026, sprejetem 4. junija 2025, je pojasnjena časovnica, v skladu s katero naj bi se zaključil mehanizem, določene so smernice za države članice, da bi bilo izvajanje do 31. avgusta 2026 čim uspešnejše, med drugim glede tega, kako naj države članice dodatno racionalizirajo svoje načrte za okrevanje in odpornost, predstavljene so ključne možnosti, ki jih je treba upoštevati pri reviziji teh načrtov, in poudarjeno je, kako pomembno je skrbno skupno načrtovanje pred predložitvijo zadnjih zahtevkov za plačilo leta 2026. Sistematično vključevanje lokalnih in regionalnih organov, socialnih partnerjev, civilne družbe in drugih ustreznih deležnikov ostaja pomembno, da se zagotovi široko prevzemanje odgovornosti za uspešno izvajanje načrta za okrevanje in odpornost.

(21) Na Švedskem se je izvajanje programov kohezijske politike, ki zajemajo podporo iz Evropskega sklada za regionalni razvoj (ESRR), Sklada za pravični prehod (SPP) in Evropskega socialnega sklada plus (ESS+), pospešilo. Pomembno je nadaljevati prizadevanja za zagotovitev hitrega izvajanja teh programov, hkrati pa čim bolj povečati njihov učinek na terenu. Švedska že ukrepa v okviru svojih programov kohezijske politike, da bi spodbudila konkurenčnost in rast, obenem pa okrepila socialno kohezijo. Hkrati se še naprej sooča z izzivi, vključno s pomanjkanjem spretnosti ter neskladjem med njihovo ponudbo in povpraševanjem po njih, prav tako pa bi bilo morda mogoče okrepiti regionalno rast ob upoštevanju regionalnih potreb, povezanih s konkurenčnostjo, energetskim prehodom in odpornostjo v zvezi z vodo. V skladu s členom 18 Uredbe (EU) 2021/1060 mora Švedska v okviru vmesnega pregleda skladov kohezijske politike pregledati vsak program, pri čemer mora med drugim upoštevati izzive, opredeljene v specifičnih priporočilih za državo iz leta 2024. S predlogom Komisije, sprejetim 1. aprila 2025 ([15]), je bil rok, do katerega je treba za vsak program predložiti oceno o izidu vmesnega pregleda, podaljšan na obdobje po 31. marcu 2025. Zagotovljene so tudi prožnost, da bi pomagali pospešiti izvajanje programov, in spodbude za države članice, da sredstva kohezijske politike dodelijo petim strateškim prednostnim področjem Unije, in sicer konkurenčnosti na področju strateških tehnologij, obrambi, stanovanjem, odpornosti v zvezi z vodo in energetskemu prehodu, ter naložbam v spretnosti v prednostnih sektorjih, pri čemer se programi ESS+ še naprej osredotočajo na osebe v najbolj ranljivih položajih.

(22) Platforma za strateške tehnologije za Evropo (STEP) predstavlja priložnost za naložbe v eno od ključnih strateških prednostnih nalog EU in torej za krepitev konkurenčnosti EU. Platforma STEP se izvaja prek 11 obstoječih skladov EU. Države članice lahko prispevajo tudi k programu InvestEU, ki podpira naložbe na prednostnih področjih. Švedska bi lahko te pobude kar najbolje izkoristila za podporo razvoju ali proizvodnji kritičnih tehnologij, tudi čistih in z viri gospodarnih tehnologij.

(23) Poleg gospodarskih in socialnih izzivov, obravnavanih z načrtom za okrevanje in odpornost ter drugimi skladi Unije, bi morala Švedska učinkovito obravnavati preostale izzive, povezane s: (i) poslabšanjem rezultatov izobraževanja učencev, predvsem tistih iz prikrajšanih socialno-ekonomskih in migrantskih okolij; (ii) vrzelmi v spretnostih, ki so najizrazitejše za osebe iz prikrajšanih socialno-ekonomskih in migrantskih okolij; (iii) visoko ravnjo zasebnega dolga skupaj s precenjenimi nepremičninami; (iv) zmanjšanjem emisij toplogrednih plinov ter (v) zmogljivostjo omrežja električne energije in prenosnimi omejitvami, povezanimi z uvajanjem obnovljivih virov energije.

([15]) Predlog UREDBE EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA o spremembi uredb (EU) 2021/1058 in (EU) 2021/1056 glede posebnih ukrepov za obravnavanje strateških izzivov v okviru vmesnega pregleda (COM(2025) 123 final).

(24) Rezultati Programa mednarodne primerjave dosežkov učencev (PISA) za leto 2022 kažejo, da je upad temeljnih spretnosti švedskih učencev od leta 2018 med največjimi v EU, zlasti pri matematiki. Poduspešnost pri temeljnih spretnostih je zlasti velika pri učencih iz migrantskih ali prikrajšanih socialno-ekonomskih okolij, pri učencih iz prikrajšanih socialno-ekonomskih okolij pa se je še bolj povečala. Obstaja tudi znatna vrzel v uspešnosti med učenci, rojenimi v državi, in učenci, rojenimi v tujini, število učencev iz migrantskih okolij pa je običajno višje v nekaterih šolah. Učenci iz prikrajšanih okolij so premalo zastopani tudi v zasebnih šolah, v katerih imajo učenci v povprečju boljše možnosti, da se kvalificirajo za nadaljnje šolanje. Leta 2022 je imelo 15 % vseh učencev, ki so zaključili nižjo srednjo šolo, prenizke ali nepopolne ocene, zaradi česar niso izpolnjevali pogojev za višjo srednjo šolo. Stalno pomanjkanje kvalificiranih učiteljev, zlasti v šolah z velikim številom prikrajšanih učencev, ogroža kakovost izobraževalnega sistema in še poslabšuje vse slabše rezultate izobraževanja.

(25) Švedska se še naprej sooča z izzivi pri vključevanju oseb iz ranljivih skupin, zlasti oseb iz prikrajšanih in migrantskih okolij, na trg dela ter pri zmanjševanju preostalih vrzeli v spretnostih. Leta 2023 je imela najvišjo stopnjo brezposelnosti v EU za osebe, rojene zunaj EU, pri čemer je razlika med osebami, rojenimi zunaj EU, in osebami, rojenimi na Švedskem, posebej visoka. Med osebami iz ranljivih skupin, ki so prijavljene kot brezposelne, jih skoraj polovica nima višje sekundarne izobrazbe, mnoge pa tudi nimajo osnovnih pogojev za iskanje zaposlitve ali študij, vključno z znanjem jezikov. Ker je dokončanje višjega sekundarnega izobraževanja bistveno za zaposlitev na Švedskem, bi bili potrebni dodatni ukrepi v podporo učencem v višjem sekundarnem, visokošolskem ali poklicnem izobraževanju in usposabljanju. To bi pripomoglo k povečanju ponudbe usposobljene delovne sile, kar bi podprlo zaposlovanje, rast produktivnosti in potencial rasti švedskega gospodarstva.

(26) Pomanjkanje delovne sile in spretnosti v sektorjih in poklicih, ki so ključni za zeleni prehod, vključno s proizvodnjo, namestitvijo in vzdrževanjem neto ničelnih tehnologij, ustvarja ozka grla pri prehodu na neto ničelno gospodarstvo na Švedskem. Povpraševanje po inženirjih in strokovnjakih za zeleni prehod je veliko, zlasti na severu države. Za zmanjšanje pomanjkanja spretnosti ter spodbuditev vključevanja delovne sile na trg dela in njenega prerazporejanja so ključnega pomena nadaljnje izboljšanje ustreznosti sistemov izobraževanja in usposabljanja, ki so na voljo, za trg dela, da bi se ti sistemi odzivali na spreminjajoče se potrebe trga dela, ter ciljno usmerjeni ukrepi za izpopolnjevanje in preusposabljanje.

(27) Visoke ravni zasebnega dolga in precenjene nepremičnine so makroekonomska neravnotežja, ki so še vedno izpostavljena tveganju neurejenega odpravljanja. Cene stanovanjskih nepremičnin ostajajo visoke, pomanjkanje ponudbe pa ostaja, saj je gradnja novih stanovanj še vedno pod ravnjo napovedanega povpraševanja. Pomanjkanje ponudbe stanovanj je povezano s strukturnimi pomanjkljivostmi, kot je omejena konkurenca v gradbenem sektorju zaradi ovir za vstop malih in tujih podjetij na trg ter sposobnosti velikih gradbenih investitorjev, da nadzorujejo zemeljske vire. Skupna davčna obremenitev nepremičnin ostaja razmeroma nizka zaradi velikodušnih davčnih olajšav za plačila hipotekarnih obresti in nizkih periodičnih davkov na nepremičnine. Učinek sprememb politike na plačila hipotek po obdavčitvi je težko oceniti zaradi pomanjkanja podatkov o sredstvih in obveznostih posameznih gospodinjstev. Razpoložljivost takih podatkov bi lahko povečala učinkovitost pri oblikovanju politike, po možnosti zmanjšala ovire za vstop na trg stanovanjskih nepremičnin in enakomerneje porazdelila stanovanjska bremena med prebivalstvom. Trg najemniških stanovanj ponuja malo alternativ in ga je treba še reformirati, da bi se skrajšali čakalni seznami in spodbudila gradnja najemniških stanovanj. Vsako zrahljanje makrobonitetne politike pred reformami za odpravo obstoječih motenj na trgu bi lahko privedlo do višjih cen stanovanjskih nepremičnin, hkrati pa povečalo zadolženost gospodinjstev.

(28) Švedska s svojimi sedanjimi politikami ni na dobri poti k doseganju svojih ciljev EU za leto 2030 glede zmanjšanja emisij toplogrednih plinov. Emisije toplogrednih plinov države so se leta 2024 povečale, več študij uradnih in neodvisnih organov pa kaže, da bo Švedska s sedanjimi politikami znatno zgrešila podnebne cilje EU za leto 2030. To odraža zlasti nedavne spremembe politike, vključno z nižjimi obveznostmi za mešanje biogoriv in nižjimi davki na tekoča goriva, ki so povzročili povečanje emisij iz cestnega prometa, glavnega vira emisij toplogrednih plinov iz fosilnih goriv na Švedskem.

(29) Čeprav je Švedska še vedno država članica z največjim deležem energije iz obnovljivih virov v končni porabi energije, lahko omejitve zmogljivosti omrežja električne energije in prenosne omejitve ovirajo nadaljnje uvajanje obnovljivih virov energije. Odprava teh omejitev je ključnega pomena, saj se pričakuje, da se bo končna poraba električne energije na Švedskem v obdobju do leta 2045 znatno povečala zaradi povečanih potreb industrije in prometa po elektrifikaciji. Izboljšanje dostopa do neizkoriščenega potenciala za obnovljive vire energije na Švedskem bi lahko omogočilo elektrifikacijo industrijskih panog na jugu države, ki trenutno poteka, ter podprlo inovativni razvoj, razvoj zelene industrije ter razogljičenje na severu. Za zmanjšanje emisij ogljika in obvladovanje stroškov energije za gospodinjstva in podjetja je bistveno tudi zmanjšanje porabe energije s povečanjem energetske učinkovitosti. Kar zadeva energetsko učinkovitost, glede na trend porabe energije obstaja tveganje, da Švedska ne bo dosegla svojega nacionalnega cilja povečanja energetske učinkovitosti za 50 % do leta 2030 v primerjavi z letom 2005. Ker je poraba primarne energije leta 2023 znašala 41 Mtoe, je Švedska še vedno med državami članicami z največjo porabo energije na prebivalca.

(30) Še vedno obstaja več ovir za povečanje zmogljivosti države za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov. Ena od takih ovir je nepredvidljivo izdajanje dovoljenj za vetrno energijo na morju in na kopnem. Neučinkoviti postopki izdaje dovoljenj ter pravice veta, ki jih imajo občine in obrambni organi, med drugim ustvarjajo negotovost glede naložb in ovirajo izkoriščanje potenciala obnovljivih virov energije.

(31) Ob upoštevanju poglobljenega pregleda Komisije in njenih ugotovitev o obstoju neravnotežij so priporočila v skladu s členom 6 Uredbe (EU) št. 1176/2011 izražena v priporočilu 5. Politike iz priporočila 5 prispevajo k obravnavanju ranljivosti, povezanih z nepremičninskim trgom in visokim zasebnim dolgom –

PRIPOROČA, da Švedska v letih 2025 in 2026 ukrepa tako, da:

1. okrepi skupne obrambne in varnostne odhodke ter pripravljenost ob zagotavljanju vzdržnosti dolga v skladu s sklepi Evropskega sveta z dne 6. marca 2025; upošteva najvišje stopnje rasti očiščenih odhodkov, ki jih je Svet priporočil 21. januarja 2025;

2. glede na veljavne roke za pravočasno dokončanje reform in naložb v skladu z Uredbo (EU) 2021/241 zagotovi učinkovito izvajanje načrta za okrevanje in odpornost, vključno s poglavjem REPowerEU; pospeši izvajanje programov kohezijske politike (ESRR, SPP, ESS+), pri čemer se po potrebi opre na priložnosti, ki jih ponuja vmesni pregled; kar najbolje izkoristi instrumente EU, vključno z možnostmi, ki jih ponujata program InvestEU in platforma za strateške tehnologije za Evropo, da bi se izboljšala konkurenčnost;

3. zagotovi doseganje ciljev zmanjšanja emisij toplogrednih plinov, zlasti z zmanjšanjem emisij iz cestnega prometa; zmanjša odvisnost od fosilnih goriv s pospešitvijo uvajanja obnovljivih virov energije, vključno z razširitvijo in nadgradnjo omrežij za prenos energije, ter izboljšanjem energetske učinkovitosti; pospeši in racionalizira postopke izdaje dovoljenj za uvedbo obnovljivih virov energije, zlasti za vetrno energijo na morju in kopnem, ter prepreči razveljavljanje že odobrenih dovoljenj;

4. izboljša uspešnost izobraževanja, tudi učencev iz prikrajšanih socialno-ekonomskih in migrantskih okolij, in sicer z odpravo stalnega pomanjkanja kvalificiranih učiteljev, zagotavljanjem enakih možnosti dostopa do šolskega sistema in nadaljnjim podpiranjem prehoda učencev v višjo srednjo šolo; razvija spretnosti delovne sile, predvsem tistih iz prikrajšanih socialno-ekonomskih in migrantskih okolij, s ciljno usmerjenimi ukrepi in viri politike, da se izboljša njihovo vključevanje na trg dela;

5. izboljša učinkovitost trga stanovanjskih nepremičnin, vključno z uvedbo reform na trgu najemniških stanovanj; spodbudi naložbe v gradnjo stanovanjskih objektov, da bi se ublažilo najbolj pereče pomanjkanje; odpravi strukturne ovire za lažjo gradnjo stanovanjskih objektov; zmanjša tveganja, povezana z visoko zadolženostjo gospodinjstev, s postopnim zmanjšanjem davčne olajšave za plačila hipotekarnih obresti ali s povišanjem periodičnih davkov na nepremičnine, hkrati pa razvije ustrezna orodja za boljšo oceno politike in njeno ciljno usmerjenost; ohrani makrobonitetne ukrepe.

V Bruslju, 8. julija 2025

Za Svet

predsednica

S. LOSE